

PSYCHOFARMAKA

Poznámky ke cvičením z Farmakologie II

MUDr. Jana Nováková, Ph.D.

Tento studijní materiál slouží výhradně pro výuku praktických cvičení předmětu Farmakologie II studentů VL a ZL lékařské fakulty MU. Představuje stručné podklady pro přípravu k probírané látce a osnovu pro záznam vlastních poznámek ve výuce. Vysvětlující doplnění, aktuální údaje a prohloubení obsahu jsou předmětem jednotlivých cvičení.

PSYCHOFARMAKA

PSYCHOFARMAKON (psychotropní léčivo)

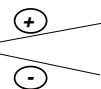
DEFINICE:

TŘÍDĚNÍ PSYCHOFARMAK
podle ovlivnění základních psychických funkcí

I. BDĚLOST A STAV
VĚDOMÍ

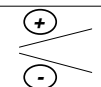
II. AFEKTIVITA

III. PSYCH. INTEGRACE

IV. PAMĚŤ (A JINÉ
KOGNITIVNÍ FCE)

Třídění psychofarmak **podle jejich hlavního terapeutického účinku** na základní psychická onemocnění:

Příklady:

- > **léky afektivních poruch**

- > **léky úzkostných poruch**

- > **léky poruch spánku**

- > aj.

ETOFARMAKOLOGIE

(60. léta min. století)

Charakteristika, princip, využití:

ZVÍŘECÍ MODELY CHOVÁNÍ

Příklady:

ANXIOLYTIKA

Synonymní názvy, charakteristika, vliv na CNS:

INDIKACE

- anxieta – úzkost, psychická tenze
- fobie, patolog. strach
- tréma (nutno pečlivě indikaci zvážit)
- psychosomatická onemocnění
- reaktivní stavy (posttraumatická stresová porucha)
- aj.

ZÁSTUPCI ANXIOLYTIK

- benzodiazepiny

ÚČINKY BZD

- 1) hypnosedativní
- 2) anxiolytické
- 3) antikonvulzivní
- 4) myorelaxační
- [5) amnestické]

MECHANISMUS ÚČINKU BZD

- *specifický (receptorový)*
 - selektivně obsazují specifické vazebné místo (benzodiazepinový receptor) na komplexu GABA_A receptoru (spřažen s Cl⁻ kanálem)
- ↓
- zvyšují afinitu vazeb. místa pro GABA (pozitivní alosterická modulace)
- ↓
- zvýšení frekvence otevírání Cl⁻ kanálu
- ↓
- hyperpolarizace membrány neuronu
- ↓
- inhibice přenosu vzruchu

NEŽÁDOUCÍ ÚČINKY BZD

KONTRAINDIKACE PODÁNÍ BZD

FARMAKOKINETIKA

- ABSORPCE:
- DISTRIBUCE:
- BIOTRANSFORMACE:
- EXKRECE:

BZD - zástupci

- chlordiazepoxid (proléčivo)
- diazepam
- oxazepam
- bromazepam
- lorazepam
- alprazolam
- tofizopam
- aj.

-další.....

- hl. hypnotický účinek:
flunitrazepam, midazolam
- myorelax., antiepileptický, antikonvulz. úč.:
klonazepam, diazepam

DĚLENÍ BDZ DLE FARMAKOKINETIKY

- ultrakrátce působící (3 - 6 hod)
- krátce působící (méně než 12 hod)
- středně dlouho působící (12 – 24 hod)
- dlouhodobě působící (více než 24 hod)

specifický antagonista BZD receptorů

barbituráty

podobný mechanismus účinku jako BZD, dnes v
anxiolytické indikaci již obsolentní

OSTATNÍ ANXIOLYTIKA

- I. parciální agonisti 5 - HT_{1A} rec. ovlivnění serotonergního systému
- II. malé dávky antidepressiv
- III. malé d. antipsychotik
- IV. H₁- antiHis.
- V. beta-blok.
- VI. deriváty propanu

HYPNOTIKA, SEDATIVA, HYPNOSEDATIVA

Definice:

HYPNOTIKA:

SEDATIVA:

Místo zásahu v CNS:

HYPNOTIKA, SEDATIVA, HYPNOSEDATIVA

INDIKACE

• **HYPNOTIKA:**

• **SEDATIVA:**

HRANICE MEZI HYPNOTIKY A SEDATIVY – neostrá

HYPNOSEDATIVA

Insomnie z hlediska trvání:

- **přechodná**
- **krátkodobá**
- **chronická**

Spánkové cykly

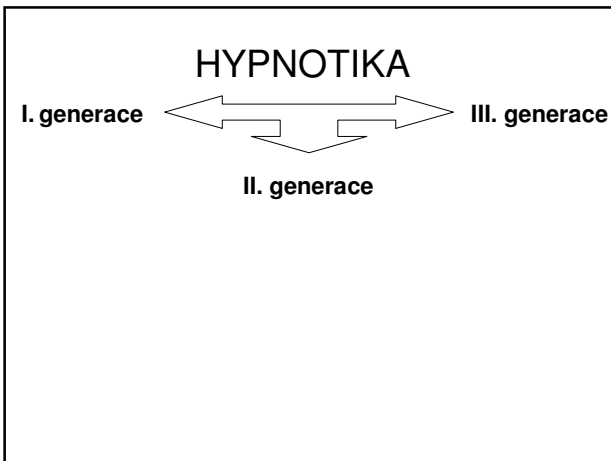
- 1. pomalý klidný spánek
- 2. rychlý aktivovaný spánek

INDIKACE HYPNOTIK

U NESPAVOSTI V PŘÍPADĚ, ŽE:

POŽADAVKY NA „IDEÁLNÍ“ HYPNOTIKUM

- navodit spánek strukturálně podobný fyziologickému
- velká terapeutická šíře
- optimální poločas eliminace
- rychlá absorpce po p.o. aplikaci
- terap. hladina 5-7 h, bez aktiv. metabolitů
- bez NÚ a lékových interakcí
- bez rizika vzniku závislosti

HYPNOTIKA

I. generace barbituráty – dnes obsolentní
nebarbiturátová hypnotika (obsolentní nebo málo používaná)

HYPNOTIKA

II. generace benzodiazepiny

HYPNOTIKA

III. generace selektivní agonisti Ω_1
benzodiazepinových receptorů (Ω_1 rec.=
dnes: BZD₁ rec.)

OSTATNÍ PSYCHOFARMAKA UŽÍVANÁ JAKO HYPNOSEDATIVA

I. malé d. antidepresiv – tlumivá AD

II. malé d. antipsychotik

III. H1 - antiHis. (I. generace)

IV. rostlinná hypnosedativa

NOVÉ TRENDY V LÉČBĚ INSOMNIE

II. ovlivňující cirkadiánní rytmus

HYPNOTIKA ROSTLINNÉHO PŮVODU

- - *Melissa off.*
- - *Valeriana off.*
- - *Humulus lupulus*
- - *Crataegus monogyna*
- - *Passiflora incarnata*
- - *Hypericum perforatum*
